

—



Խառն քաղաքացուստ տոր տալիմա։  
 Բաբաւարտան իւմիսիւիդ քե-  
 տիսիդ տէր իւնք, անքն իշին սէզ  
 լիւիլիդ քի, բաբաւար տալի մէք  
 Թէպէրտէն տողանագ տրիւար։ Վէ  
 անլիւն ընտրիլէրի սալիմ ըուհանի  
 քալիտէր ընամիէ սաքըմաքաք, իւ-  
 ր սալիդ Թէմիդիէ։ Ֆիրաւնիմ,  
 իմ վէ մալիւմաթ, էանէ, եւտէն  
 Թէպիմ, Ելանագ ճէմաւաթըն, իմ  
 Թիւնաւաւ Եւարտըմ Իտէպիլճէք,  
 Խ յապալիլք, վազալիլֆիլիէ հէրսիլի,  
 տրէթիթէ Խիթա իլլէմէ յէ միւգթէ.  
 տըլ Ելանագ, ընամի միւսթմէսէնի  
 Թէթէպէրտէն, ալիլք Ելանագդուր  
 տըլ :

[illegible]

նէք պոռ բարմագ զայնչորդդնոտ  
օրուպ, իւղիմ իւթն վարուլմոյ ի-  
տի պէմնէ, հաւ պուքի պիւթիւն  
աշայի չեցն զլարքն տաւազ եւ-  
մէսնի մուհազ դպ ոտբթմէ իգ-  
թիլալը կէօյնէ քա՛ն, պիւ իթիգա-  
ւը պթթիւնէ զա՛նկ պտուղա-  
տըտնոտ տաւազգաթըը կէտէ ԼՖ.  
քեաթը ընտ տիւթըրէր իտի: Վէ  
տաւազաթը իտարէ իտէճէք պիւ  
կառաւթարիչ պուլուսնամուտա,  
պուլունա տաիւն էհիլիթի օլմա-  
ւըլը, մա՛հիլէսի զիեատէ օլմա  
լալը՝ կէլիպ, « Եօտա նէգաքն՝  
ի թէրպիւն Եօլու թանրլամըը ի-  
տ: Թապիթա, ինսանըն աեֆիլ  
հալինէ, ինսանըն տիգկիսիսնէ,  
պէլ քէմիթի նէ օլուտիլունա, ազ  
չոցսը հէթի պտուիէն, յէյէ պիւնա  
օլմանա, վէ հիլ տէյլ իսն « ին-  
սաթ Թիւնի եարքսը տըր » տէնիլն  
թապիթ տոյլուէ մաիթ օլմայան,  
վէ հասնէլքնէ եեթիթ օլմա գէգա-  
վա չօնուգ թէրպիւնի թէպիմ օ-  
լունապիլթի մի:

(St 4-2)

ԱՏԱՆԱՏԱՆ ՄԷՔԹՈՒՊ

Խաղաղութիւն  
Նկատելով որ Ազգային լուսա-  
շարժումովեան վերաբերեալ ա-  
մեն զգոթի մաներ սիրով կը հիւ-  
րընկուէ՛ք ձեր լրագրի էջերու մէջ,  
նոյն ղգացմամբ Է համարձակու-  
թեամբ լեռագր ստղծութեաւ հրա-  
տարակով յիշեր կը խնդրեմ:

Ա. Զ. Գ. Ս. Յ. Ի. Ն. Վ. Ի. Ժ. Ա. Կ.

ԱՏԱՆԱ

ԱՏԱՆԱՅԻՆ ԿԻՐԻՒՄՆ ԶՈՂԻՆ ՎՐԱՅ  
մի հայաբնակ է բարեբեր ընդոքք,  
որոյ վիճակն ոչպէք որ հեռաւորք  
բախան է, այնպիսի ալ ցաւտի կա-  
ցութեան մի մէջ կր գտնուի այժմ:-  
Ատանան, հարուստ խելացի է բազ-  
մաթիւ Հայերէս խումբ մի կը պո-  
րտնակէ իւր ծոցը, բայց ասով հան-  
գեւրճ դժբաղդաբար չեն կրցած  
յառաջադէմ հասարակութիւն մի  
կազմել մինչեւ ցորդ, որոյ յետա-  
քէմ միջանկն ազգային յառաջա-  
դէմութեան պոլոսային վրայ, ան-  
հընար է տեսնել և չ'զգածուիլ:  
Ժշմարիտ է արդեօք որ մի ժամա-  
նակ կիրիկկա պանծալի երկրը մ'ե-

գտած լինի, իրօք եղած ճշմարտութիւններ են թէ երեսակայութիւնք են Հայ պատմութեան անցեալը զարդարող հիփիկիոյ նախկին փառքն աւ հարստութիւնը, հայալեւան բընիկներն են սքանչելաշէն քաղաքներն, գործմանագ ուժն են հայրենաւէնք Հայերն, թերեւս իւր հռչակաւոր հայրնայեանական փառաւոր աթոռն Սույ մէջ և իւր զարդարուն տունը իւր ծոցին մէջ Սեբուսի, որ ծախ որ նախնանքի կը ներկայացնէ մեզ պատմութիւնը եկեղեցի անցեալը, վերջն ծայր զաւակ կը զըռնէմք այժմ՝ նորա ներկայ վիճակն, իթէ ճշմարիտ բարդատութիւն մը ընէմք Հայ հիփիկիոյ անցեալին ու ներկային միտ, այժմ պիտի զըռնէմք միտն չափօքիի եւ երեսութեան նշանքն են Հայ ազգայութեան, փոշիւք և անտիք ամբողջ մի աւերակ և ամառի տան մը մէջ . . .

Բայց այս վիճակն արգելք չէր կրնար լինել որ Ատանա ալ իւր կա-  
րողութեան ներածին չափ ունենաոր  
այժմ իւր հայախառ զուակունքը  
վարժարանացը մէջ, ուսեալ երիւ-  
տասարդները իւր խումբին մէջ,  
վերջապէս Կիլիկիոյ անցեալն չէր  
կրնար այցալուն ազգեցեւոր ինն մ'ը-  
նէն հարուստ բանիւրան և խելացի  
Ատանացուց ներկային վրայ, ուր  
բոլորովին զուրկ մնացած են ազ-  
գային և բարոյական յառաջդադի-  
մաւիտան տարրերէն, Հորնաւնցի  
քննութեամբ կրնայ մեծապէս զար-  
մանալու թուիլ մեր այսպիսի թոյլ

յիտադգամ կտցութիւն մի բանն բռնէ ժողովուրդեան ժբ մէջ, փառեցի Առաջնա Եկեկիկոյ հողին վրայ խիստ բարբերեւ և արգ առաւ որ երկրի մ'է ընդարձակ դաշտերով զառառած և Սէ, չհան գէտով զարդաքան մեք բնական հարստութեանց աղբիւր մի է և, զոր ամեն կարգի մարդիկ առատութեան կը փայլեն։ ին է այցելու փառաւականներով, մանաւանդ մի քանի տարիէ ի վեր Առանն այնչափ զաղթականներ ունեցած է իւր ժողովրդը, որ շատ ժամանակ բնակութեան համար արժուտ տուն զգնել անհնարին լինելով մի քանի ընտանեկան տան մը մէջ բնակելու կը տախտակաւ։ Առաննացի հայը, ընդհանրապէս կը պատապին երկրագործութեանմբ, արթուն և ջանասէր են, մեծաւ մասամբ իրենց հարստութիւնըը

դպրոցակիր արտեր պայտեզներ և աղյուներ են, ի լուս առեալ մի քանի Բիսոցի և Կեռտայի Եպի փառաւոյանները բոլոր շուկայի առև. տուր չհամարէ թէ. Հոյոց ձեռքն է. Անցել 1880 տարւոյ օգոստոսէն ի վեր Ատանայի մեր ազգայնոց մէ դպրոցական մասին գործնայի շարժում մի սկսած էր: Ատանայի ճանիւրն ժողովուրդը մտածելով որ բառ ինքնան տնկարող է օրինաւոր վարժանքներ ունեցող և միանգամայն լսելով թ. Պօլոյ մէջ հաստատեալ ազգօգուտ Միացեալ ճնկերութեանց վերին Հայաստանի և հեազհետէ Գիլիկիոյ մէջ դպրոցներ հաստատելու և բարեկարգելու մեծ հոմբաւն ու նպատակը, ամենայն իւտանգեամբ Միտոքալ բնկերութեանց դիմեց և բանակցութեան ժոնեղի վերջապէս յաղդեցաւ պոյմանադրութիւն մը ստորագրել 3 տարւան համար: Միացեալ ճնկերութեանց նախկին Տնօրէն Ժողով այն Ժամանակ խոտաացաւ քանդաքիս մէջ երեք վարժարան հաստատել, մին աղլկանց համար՝ ուր պիտի պարուրէր 300 աշակերտուհի, իսկ միւս երկուքը մանչերու համար ուր պիտի պարունակէին 700 աշակերտ: Ատանայի Բաղ, Ժողովը բնդունեց այն խոտումը երեք տարւան համար իւր կողմէն 1270 Օմմ. լիւրլի մուրհակ մը կընքելով Միտոքալ բնկերութեանց հետ, որոնցում պայմանաւածամբերու մէջ վճարելու դպումք:

Սոյն ձևակերպող որ բարորդին նոր էր Առանայի Հայ հասարակութեան համար, նոցա սրտին մի մեծ ուրախութիւն պատճառեց. նորա միտքը որթնցուց, նոր շարժում և նոր կերպարանք տուաւ տեղացիի հայ հասարակութեան, որ ժամանակ ա. մեն տեղը դուրս թեմամբ և դռնու. նակաւթեմամբ հռչակելով Միացեալ բնկերութեանց և նորա հիմնադիր. կերու անուանքը, սկսեցին խօս. տացեալ 3 վարժարանները պատ. րաստել ամենայն նանասիրութեամբ, նորոգութիւններ բնելով և պակաս. նորեղ լրացնելով. որոց համար խօս. տացեալ 3 տարեկան 1270 Օսմ. ոս. կինն զատ 800 ոսկիի մօտ գումար մ'ալ ծախեց բրաւ. սոյն եռանդով նորոգութիւնք աւարտելով ներկայ տարեդէս փետրուար ամսոյ սկիզբը և

թե՛ յայտնով բացուեցան ընկերու-  
թեանց վարժարանները . ամեն Հայ  
ճյուղի լուսլի փափակներով իրենց  
հուսակները դպրոցները ղրկեցին .  
նույն ժամանակի աշակերտուհեաց հա-  
սաւ թիւն 440ի, իսկ մանկերու թիւն  
600ի մօտ, գրեթէ ընդհանուր աշա-  
կերտաց թիւը 1000ն անցած էր  
Յոյն, Բողոքական և Կաթոլիկ եղ-  
բարք իսկ, անսխաճաբար իրենց  
գաւազները մեր վարժարանները  
ղրկել սկսած էին, ամեն մըգի ու.  
Եղբրութիւնը ստանցին, մեր վար-  
ժարանները, սոցա եռանդը զորդ-  
ուեցին, շարունակ այնելուներ պա-  
կուս չէին մեր վարժարանաց համար,  
որոց մէջ նշանաւոր տեղ կը բռնեն,  
քաղաքիս Բարձրապատիւ Կուսա-  
կալ Ապիտին բայա, Անգլիացի  
Լայցերն հիւպատոսաց յարգելի հը-  
րաւիրակներ, Զմիւռնիացի Վսեմ.  
Սպարթախեանց փեսայ Կարապետ  
էֆէնտի Սէրօեան, Թերեւ չատեր,  
որք Ատանայի մէջ պոսպիսի վար-  
ժարանաց բացումը տեսնելով լուսլի  
բարի զգացումներ և շնորհակալիք  
յայտնած էին առ Միացեալ ընկե-  
րութիւնն, մանաւանդ աղկկեց  
վարժարանի երեք ամուսնա մէջ  
ստացած թէ՛ ներքին և թէ՛ ար-  
տաքին բարեփոխումը ամենուն ու-  
շադրութիւնը կը զբաւէին և այս-  
նորհիւ յարգոյ Շ. Յարութիւն է-  
ֆէնտի Եսայեանի և աղկի տիկնոջը  
լնաստիրութեան, որք Միացեալ  
ընկերութեանց գլխաւոր դաստ-  
եւաններն են աստ Ատանա և որոց  
աշխատանքիւն այս մասին չեմք  
կրնար ուրանայ:

Վերջապահ այս վարժարանները Ատանայի մէջ բացուած ժամանակ մեծ յայտեր կը խոստանար Ատանայի ապագայ տերերեան: Բայց ցաւօք սրտի կըսեմ որ յիշեալ վարժարանները այդ նախաձեռնի գոյից մէջ 4 ամիս միայն յարատեւելով, ամենուն ակնկալութիւնը ի թերեւ հանեցին, վասն զի նախկին Տնօրէն ժողովը 4000 աշակերտ իրթերու համար իւր խոստացած պաշտօնեաներու խիւղ, զլացաւ ամբողջեցնել, ընդհակառակն ընդդէմ կրթական պահանջմանց եւ հակառակ դաստիարակութեան օրինաց, տեղացի անուն եւ թրքախօս մի քանի կառավարներու հետ, Պոլսէն զդուռած 2 վարժուհի եւ 3 դաստիարակաց

ԹՈՒՃՏԱՆ ԳԸԶԼԱՐ

( ԵԹ )

—

տետի, պու պտպտե սիգին գու վ-  
նէյի Նաֆթաշաբա միւրաճաթի ի-  
տերիմ, պուրտան իւշ կրն տգ.  
տեմ, պիւ սապաճաթերն, Կուա-  
նանիւտնն սաճիւնտէ վուգու պու-  
լան եքէյիճէ շիտտէթիճէ միւրքեա-  
լեքէյի աշրխաթըր իթմէեթը մու-  
սունուդ :

— Գունու պտան սիւալ իթմէ.բ-  
ան միւրատիւրը նէ տիւր, տետի  
իւնէ գըզ իւնէքպպիւրէ :

— Միւրաթաթըր նէ մի տիւր, տե-  
նու մուգապէն իթմի Մարսիալ,  
ալըզպաւ մախուուս պիւ սէտա ի-  
ն, դիրա, Ֆուրսաթ կէլմիշ իքէն,  
աթէշի ալզընը պեհան իթմէք իւ-  
թէեթուու, միւրաթաթ շու տուր-  
թի, օլ կրնիւ սիգէ պեհան իթմիշ  
սլուուրում Հիսսիեաթ, ապիս ինէպ  
թիւ օրմամըշ տըր: Սիղին պազը  
լընըլա տեհան աթէշ ապա սէն.  
լընըլա տիւր, պիւրաթ տաճա գիեա-  
տէ գիւլիւմմիշ օլուպ, պէնի եւ-  
գըպ թէլէֆ իթմէքտէ պուլունմուշ  
տաթը: Օլ վագըթ սիղի սատէնէ  
սէվմէքտէ իսիմ, Ֆագաթ շիմտի,  
սիղին իշին քէմալի ալզու Հասէտ-  
տէ վէ սուրէթի Ֆէվզէլատէտէ  
նանըպ, թութուլուեթուր մ: Պիւ-  
նիւմմէ քաւընըլա իշիւտէ, սիղին  
մէսուտ օրմաշաթ իսթէեթուում, լա-

քինն ֆալդ տըր քի, սիգտէ պէնիմ  
զլասընըդ :

—Պու թէքիքիքինդին միւ մքինն,  
սիւզ օրտու դունու զաթէն սիգէ  
սէզդէսիյիմ տիր, տէնու մուգա-  
պէնէ իժիտի կէնճ գըղ :

Կէրոյի օրվապըթ միւ մքինսիգլարին  
յիմտի միւ մքինսիգլ աէյիլ տիր Պու-  
գուազլար թէպտիլ օմու շլար տըր:  
Օլ զման զէնկին վէ պուրստառ աս-  
հիպէ խոնիլդ, վէ րէտոէ վէ հէ-  
ման քիւսթաթլըղա հազգընը վար-  
տիր, հալպուքի պու կիւնքի կիւն  
պէնն զէնկինիմ, վէ պուրանըն աս-  
հիպի պէն իմ :

—Յիլնիւ առ իւ գուաթլար թէպ-  
տիլ օմուշ տուրլար, լուքին պէնիմ  
գալպիմ, էպվէլ նէ խոի խոէ, եի-  
նէ օ աուր, տէնու ճէվապ վիրտի  
Գօրա. իմտի պունտան ագտէմ  
ասղորտան ասղորտա սիգէ սէջ-  
լէտիկիմ կիպի, թէքրար խտէրիմ  
քի, պէն Արման Տօրաս նաւիտա  
պիր պահրիւնէ զապիթի սէվէրիմ :

Մարտիալ Ֆիլիստրաս զլուզլա,  
—Պունուս նէ՞ էհէմթիւնէթի վար  
տըր, տէտի :

—Անիլա պաղլը օրտու դունու ու-  
նուտուեօրմուստուզ : Օ պէնիմ,  
էհնապը չաղգ մուվաճնէ հէպինտէ  
նիշանիլմ տըր :

—Պունուս տաթի նէ՞ էհէմթիւնէ-  
թի իմ տըր :

—Թէքըրի գալլի պիր տիկէրի-  
նին միւ լահաղաթըլլա մէմլու օլան  
կէնճ պիր գըգ իլէ էվէնսէք միւ

Պատճառատ մըբըրըզ ։  
Մարտիայ , խոթիհզա Թարգընտա  
պիր գահգահա գ օքարարազ ,  
—Պէնիմ ախպէր տաեը գրգրմ ,  
պիզ պիրպիրտիմիզ անեհնամոհե  
րուզ ։ Շէջլէք թի , սիզէ պէհանիթ  
մէքիթի ապա խաթրոտն պիթ կէ  
չիթմէտիկիմ պիր Թէքիթիլ զարու .  
իլիլէթիլէ ըհտտ իթիկիլիկիլտէ ,  
պունտուն իւչ կիւն էվիլէ լթէքպ .  
պիրլինիլզ սիզի՛նաթը ըօրլաթը  
եօր խաթիսէ տէ , պու կիւն տաթի  
օլ լթէքէպպիլ լիւնիլզ սիզիլ .քէօր .  
լաթիմադ տա տըր ։ Պիւնպէրիլի սի  
զի լթէվիլէ խաթրիմ քի , միլեմուհ  
միլտէ ապա ազաթ իզտիվան սէօ .  
պիւ օլմաիլը աթը ։ Թէքրար խաթ .  
լիւմ քի ։ պաթիթիեար էըտրգըմըն  
պանա կէանաթարիկիլչու ճէպիմ վա .  
լիւտաթը , վէ հաթիթա գալպիլի  
տաթիլ սիզէ սուհմազտաեթմ , լա  
քիլի իսիլիլ տաթիլ սիզէ սուհմաճա .  
զըթմ տալ պէհան իթմէտիմ ։  
—Հիլթիլ սիզիլ տիկիլէեթում , ֆա .  
զաթմ նէ տաթիթ խաթիթիկիլիլիլ  
աւլաթեամոհեթում ։ Թէքէպպիւ .  
լիւմ պէհն .քէօրլաթաթըլըլէ լթէէ  
միլի խաթիթօրտուհուզ , ֆազաթ պէն  
քէնաթիլիլ միլլթիլէք պպիլթէ օլտու .  
զումու պիլլթէք իտիմ ։ Պանա օլան  
աչգ վէ մու հապպիլթիլիլթէն պահ  
խաթիթօրտուհուզ , տիկիլ թարաֆ .  
տան տաթիլ պիլլթմ պէնիլիլթիլ  
ազաթ իզտիվանըն միւմքիւնսիլզ  
օլտուգաւու իլալլէ խաթիթօրտուհուզ ,  
էօրլէ օլտուղու հալտէ , պանա իլլ .

—Մախրուզլար իշխան էն ճալիս պէլիսի սիզ օրտուղունուզտան, սիզի էն զիւնատէ մէտուս իժմէքլիկի թէքլիքի խտիւնօրում : Դօրա, սիզ քննոնիկի պանա թէքք խտինիզ, պէն սիզին սաատէթինիզի տէրիւն տէ խտէրիմ, վէ սիզէ գէֆք ու սէֆալը պլրէ Եօմար վատ լլլէրիմ : Սիզ հէմ սէրվէթ վէ հէմ տէ իզթի. տար սահլպէնի օյանագաւնըդ. սէրվէթինիզ ֆէվզէրէտէն, վէ իզթիւ տարընըդ խտէ, հուտուտսուղ օյանագալլար իրէ : Սիզ ատէթատու. թան օյանագաւնըդ, պէն տախի սիզին մութի պէնտէնիզ օյարագ, պլրէի մէ քէֆլէրինիզէ իթատթ խտէճէլիմ :

—Նէ՛նամ իլէ պու չէլլէրի գապու ի տէպիլէճէլիմ, վէ մատամքի զէվճէնիզ օյանաեանագ իտէմ, ետ նէլինիզ օյանաղլմ :

—Պէնիմ դաեթթ սէվիլլիւ մահպու պէմ օյանագաւնըդ :

Գէնճ գըզ պլր սըչաեալտա աեաղա գալլաթ, վէ պաչընթ տիք պլր սուրէթթէ թուրուպ, եէկտիկէրինէ գապուչմուշ օյան էլլէրինի տախի կէօքլուէն տաեամըչ օրտուղու, վէ դաեթթ թաչկիրամիզ թարգոտա սաղաթընթ մուսահլպէնէ տօղուս չէվլլուլը պուրունուղու հաւտէ :

—Միւսիւ Մարսիալ Տէրէյն, սիզ պլր ալլապընթ, վէ արթըգ սիւ. լրիւ խտինիզ, տէեու ճէվապ վրտիտի

Մարտիալքն երևալինէն պիր դամ  
չը վուրուեալ կիպի, Գորանքն վիր  
տիկի մուխթարաճա ճէվապ, խա-  
պիսի մէջպուրուն երւգեմիւն էվվէ  
էմիրտէ սուլուրուու, վէ պիր դաչ  
սանկիյե գատար հիտտէթինտէն  
նաչի բիր դազուպ քնիւտի խէտէ,  
թէֆէքբիր վէ միւլահազա քէն-  
տիսինի պիր էյնամ գապթ իյէտի,  
վէ ֆիրլիտտէն տախի,

—Պիր քիմէ սահէպ մութլազ  
օլտուղու հալտէ, սապրըն օլպալի-  
լլի, հաթմա քէնտիսինի հալմի  
պիր հիւքմար կէօսթէքմէլ տիր,  
տէաի:

Պատէհու Մարտիալ կիւրիմնէ-  
տիկիւտէն, պու կիւրիմնէմէ կէնճ  
գըըն հիտտէթինի մուհիպ օլտու,  
վէ չու հալտէ պիւտաք քէնտիլի  
թուխմամանարազ,

—Սիլք պիր ալլազ քիմէսինիլ,  
տէեու թէքրապտալ:

—Պէնիմ տիպէր տաեը գըըմ  
տէեու ճէվապ վիրտի Տէրէյն, պու  
սէշլէտիքթէրինիլ հէք լազըրալ  
տըրլար, հէմ գուրու լազըրալար  
տըրլար: Կիւզէլ պիր աշըքտան չը-  
գան հագարթիլլի, վէ հաթթա  
կիւզէլ պիր էյնի վուրտուղու թօ-  
գաթ, գէնտօթ քիմէյլ կիւճէն  
տիրմէշլի:

—Պազըն պիր քէրրէ չու ալ-  
չազ հէրիֆէ քի, քէնտիսինի ղէն-  
տօթ թէսպիլէ իթմէքիկէ ճէա-  
րէթ իթտիկի հալտէ, տէաի Գորա,

